

11. melléklet¹⁵ az 5/2015.(II.26.) önkormányzati rendelethez

Kisvárdai Várkert Helyi Jelentőségű Védett Természeti Terület fenntartási terve

¹⁵ Kiegészítette a 18/2024. (XI.28.) önkormányzati rendelet. Hatályos: 2024. november 28. napjától.

Tartalomjegyzék

1. Előzmények.....	26
1.1. A Kisvárdai Várkert bemutatása	26
2. NATURA 2000 hatásbecslés.....	27
3. A Várkert fenntartási terve	27
3.1. Terület- és földhasználat	28
3.2. Építési telkek kezelése	28
3.3. Közlekedési területek kezelése	29
3.4. Zöldfelületek kezelése	29

4. Előzmények

4.1. A Kisvárdai Várkert bemutatása

A Kisvárdai Várkert Magyarország északkeleti részén, Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyében, Kisvárdai város közigazgatási területén (963/3 hrsz.-on), nevéből adódóan a XV. századból ránk maradt Kisvárdai Várat körülvevő kert. Közvetlen szomszédságában található a Várkerti-stadion és a Várda Sport Hotel. A Várkertben található valaha vizes árokból visszamaradt, a Vár nyugati oldalán található kis tó, mint potenciális élőhely. Az éltető víznek köszönhetően alakult ki az ökológiai sokféleség, vízkedvelő növény és állatfajok.

Éghajlat:

Kisvárdai éghajlatát az alföldi és a hegyvidéki légáramlás egyaránt alakítja, mivel az [Alföldön](#), a Zempléntől és a [Kárpátoktól](#) alig 20–50 kilométerre helyezkedik el. Éghajlata kontinentális, így területén nagy hőingadozás jellemző: a legmelegebb és leghidegebb hónap átlaghőmérséklete között a különbség a 25 °C-ot is elérheti.

Domborzat:

Kisvárdát földrajzilag a keleti részén homokdombos területével a [Nyírség](#) homokbuckáihoz, nyugati részén a Rétköz mély fekvésű volt mocsárvilágához, és a két rész közé észak felé kiszélesedően beékelődő, a hajdani tölgyes erdővel borított, enyhén hullámos terület kapcsolja össze Dögen és Fényeslitkén át a [Tisza](#) jelenlegi öntésterületével. A terület a Nyírség legidősebb része.

Vízrajz:

K-ról és É-ről a Kraszna, majd a Tisza ártere határolja, míg ÉNy-on a Lónyai-csatorna felé folyik le. Ide tart egyetlen állandó jellegű vize, a III. számú főfolyás is (47 km, 310 km²). Száraz, mérsékelt vízhiányos terület.

Az időszakos vízfolyásokon nagyobb vízhozamokra általában csak tavasszal lehet számítani, míg az év nagyobb részében vizet alig találunk bennük. Víztisztaságuk – haván vizük – III. osztályú. Az időszakosan előforduló csapadékos évek fölött vizét több száz km-es csatornahálózat vezeti le, részben a Tiszához, részben a Krasznához és a Lónyai-csatornához.

5. NATURA 2000 hatásbecslés

Az Európai Unió által lehatározott NATURA 2000 élőhely hálózat egy összefüggő európai ökológiai hálózat, amely arra hivatott, hogy a közösségi jelentőségű természetes élőhely típusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítsa a biodiverzitás megóvását és hozzájáruljon kedvező ökológiai állapotuk fenntartásához, illetve helyreállításához. A Várkert különleges természet megőrzési terület.

A tó része különleges természet megőrzési területeknek is, ahol az adott területre jellemző közösségi jelentőségű és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő növényfajok és rendszertanilag nem a madarak osztályába sorolható jelölő állatfajok populációit vizsgálták:

- jelölő élőhelyeket és jelölő fajokat nem találtak a hatásterületen.

A terv, vagy a beruházás kedvezőtlen hatásai is megvizsgálásra kerültek:

- az élőhelyek nem érintik kimutatható közvetlen, vagy közvetett hatások
- a fajokat nem érintik kimutatható közvetlen, vagy közvetett hatások

A hatásviselőnek nyilvánított élőhelyek természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások vizsgálat során az alábbi megállapításokat teszik:

- a jelölő élőhelyeket a beruházás közvetlenül és közvetve sem érinti
- a jelölő fajokat a beruházás közvetlenül és közvetve sem érinti

6. A Várkert fenntartási terve

A XV. századból ránk maradt, műemlékké nyilvánított várrom, az annak közvetlen környezetét alkotó Várkert élővilágának megőrzése a cél. A valaha vizes árokból visszamaradt, a Vár nyugati részén fekvő kis tó, mint potenciális élőhely megőrzése. A ki tó a kezelési terület északi szomszédságában található NATURA 2000 területeken fellelhető fajoknak adhat otthont mind időszakosan, mind állandó jelleggel. Ez nagyban elősegíti a Várkert természetes élővilágának visszaállítását és fennmaradását.

Fontos a rekonstruált tó, mint vizes élőhely és a kezelési területtel szomszédos „Kisvárdai Vár-tó Helyi Jelentőségű Védett Természeti Terület” közötti kapcsolat kialakítása. Ennek érdekében szükséges egy honos cserjékkel, fákkal szegélyezett a két vizes élőhelyet (és egyben a két helyi jelentőségű védett természeti terület) összekötő ösvény kialakítása, mely biztosítja a különféle fajok populációinak egymással való érintkezését. Ezzel megvalósulhat a fent említett NATURA 2000 területeken található fajok életterének bővítése, valamint a várrom és a hozzá kapcsolódó tavak egykori élővilágának tényleges visszaállítása.

A Várkert, mint élőhely fejlesztése, madárodúk, fészkelő helyek létesítése, őshonos növény és állatfajok megóvása, telepítése, invazív fajok visszaszorítása.

A várrom és a Várkert élővilágának rendszeres természetvédelmi célú megfigyelése, kutatása.
A kezelési terület települési táji értékének megőrzése.

A természeti értékeket,- képződményeket veszélyeztető tényezők kiszűrése.

A területet látogatók kulturális és természetvédelmi szemléletének erősítése. A kezelési területen a természetvédelmi, kulturális és oktatási célokat szolgáló programokon túl egyéb olyan rendezvények is tervezhetők, melyek a terület természetvédelmi céljait nem veszélyeztetik.

A várromot körülvevő Várkert, és az ahhoz tartozó tó szennyezés-mentes használata, a természeti értékekre és képződményekre veszélyes mértékű statikus, illetve dinamikus terhelések megelőzése a cél. A kezelési terület egyedi táji értékeinek megőrzése, gyarapítására szolgáló irányelveket be kell tartani. A kondicionáló, esztétikai és történeti jelentőségű zöldfelületeket fent kell tartani, illetve bővíteni a tájkertet reprezentáló honos fákkal, cserjékkel – figyelembe véve, hogy a Várkert korabeli történelmi emlékeket korhűen igyekszik reprezentálni.

6.1. Terület- és földhasználat

A Várkert és közvetlen környezete szennyezést okozó, vagy veszélyeztető létesítmény, telephely, nem telepíthető, ilyen tevékenység (pl.: kezeletlen szennyvíz kibocsátás, hulladéklerakás, talajt, vizet szennyező ártalmas vegyszer használata) nem végezhető. Az érintett területen még a tisztított szennyvíz elszikkasztása (felszín alatti vízbe történő közvetett bevezetése) is tilos.

A helyreállított állapot után folyamatosan törekedni kell a tó vízszintjének szinten tartására figyelembe véve az ökológiai igényeket. Bármilyen vízkiemelés, vagy vízszintsüllyesztéssel járó (pl.: építési) tevékenység, valamint kútúrás végzése előzetes mérlegelést igényel. A területet érintő fejlesztések esetében szem előtt kell tartani a kulturális és történelmi értékek megőrzése mellett a táj- és természetvédelmi érdekeket, törekedni kell a tájpotenciál növelésére.

6.2. Építési telkek kezelése

A kezelési terület környékén levő ingatlanok jelenleg is közművesítettek, a rendezett szenny- és csapadékvíz elvezetést és annak karbantartását a továbbiakban is biztosítani kell.

A kezelési terület környezetében figyelemmel kell lenni a kezelési területet érintő többlet forgalmat indukáló (pl.: szolgáltatásokkal járó) építmények tervezésére. Azok hatását a kezelési területre nézve vizsgálni kell.

Az építésből származó statikus terhelések nagyságát, valamint az épület- és közműépítések, közlekedésből származó dinamikus terhelések mértékét a védett természeti területen annak természeti értékeit nem veszélyeztető módon kell meghatározni. Az engedélyezett építési munkálatok a település jegyzőjének szakmai felügyelete mellett végezhető.

A kezelési terület tágabb környezetében új épület létesítése, meglévő épület felújítása a kisvárosi jellegű településképpel harmonizáló épülettömeggel, anyaghasználattal, szín- és formavilággal történhet.

6.3. Közlekedési területek kezelése

A kezelési terület déli részén található, jelenleg is járdaként funkcionáló vonalas létesítmény továbbra is kizárólag a gyalogos és kerékpár-forgalom számára legyen elérhető. A járda közvetlen környezetében a kezelési terület természeti értékeinek megőrzésével összhangban levő tevékenység végezhető. A kezelési területen a téli üzemeltetés során kerülni kell a növényzetet károsító ipari só használatát, a síkosság-mentesítést homok- vagy bazalt zúzalékkal kell megoldani.

6.4. Zöldfelületek kezelése

A meglévő értékes faegyedeket és cserjéket meg kell őrizni, a területen egykor természetes módon előforduló növény- és állatfajok megőrzése, és folyamatos ellenőrzése szükséges. Törekedni kell arra, hogy a kezelési terület környezetében található ingatlanok kertjeibe agresszív özönnövény fajokat ne telepítsenek. A gyom- és allergén növényfajok terjedését meg kell akadályozni. A területen csak minimális mértékű vegyszerhasználat lehetséges. A kezelési területen az utcai bútorok (pihenő padok), tájékoztató táblák, cégerek egységes rendszerben, esztétikus megjelenéssel telepíthetők.

A kezelési területen található halak, kételtűek, hüllők, madarak, emlősök, ízeltlábúak meglétét folyamatosan monitoringozni kell, búvó, szaporodási helyüket biztosítani, ellenőrizni, és megóvására törekedni kell. Életterüket tartósan megrongálni szigorúan tilos, minimális zavarással kell közlekedni.